

Datum 28 februari 2013
Onderwerp

Ons kenmerk Bdv/pb0213
Uw kenmerk

Ministerie van Infrastructuur en Milieu
T.a.v.: Staatssecretaris W. Mansveld
Postbus 20901
2500 EX DEN HAAG

Postadres Postbus 90155
5000 LH Tilburg

Bezoekadres Stadhuisplein 130

Geachte mevrouw Mansveld,

In 2011 is door de decentrale overheden en het rijk een gezamenlijke Lokale Klimaat Agenda 2011 - 2014 opgesteld. Deze agenda is de basis voor een groot aantal concrete acties. In het overleg met de klimaatambassadeurs van 28 januari 2013 is met u gesproken over speerpunten voor 2013. Afgesproken is dat de klimaatambassadeurs een korte toelichting geven op de voorgestelde speerpunten voor de Lokale Klimaat Agenda 2013. De speerpunten sluiten deels aan bij de speerpunten van 2012 en zijn deels het gevolg van de met u besproken verkenning van het Planbureau voor de Leefomgeving naar de effecten van verschillende klimaatmaatregelen op CO₂-reductie, werkgelegenheid, kosten voor de overheid en woonlasten. Wij denken dat dit de punten zijn waarmee wij samen met het rijk in 2013 echt een verschil kunnen maken. En dat is hard nodig om de doelstellingen voor energiebesparing, klimaat en opwek van duurzame energie in 2020 te bereiken. Hieronder worden concrete voorstellen gedaan voor de samenwerking in 2013.

1. Woningwaardering/verduurzaming bebouwde omgeving

Aandachtspunten

Door de financiële en economische crisis, uitstel van de verplichte invoering van het energielabel, de recente ontwikkelingen in de corporatiesector en het niet meenemen van de energiecomponent in de bepaling van de maximum huurgrens dreigen de ambities voor energiebesparing in de gebouwde omgeving niet gehaald te worden. Aanvullende maatregelen zijn nodig.

Argumenten voor het benoemen als speerpunt

Er is een aanzienlijk potentieel voor energiebesparing in de woningvoorraad, en deze maatregelen zijn vanuit macro economisch oogpunt vaak kosteneffectief. Bovendien dragen zij bij aan de werkgelegenheid in de bouwsector en helpt energiebesparing bewoners om hun woonlasten onder controle te houden. Toch komen investeringen in deze sector maar moeilijk van de grond.

Wat is nodig?

Om het besparingstempo in de woningvoorraad te vergroten, is een minder vrijblijvende aanpak nodig in combinatie met de juiste financiële incentives. Met alleen subsidies, convenanten en campagnes gericht op gedragsverandering worden de voorgenomen doelstellingen niet gehaald.

Van rijk wordt verwacht

Ten eerste is het van belang de maximale huurprijs mede afhankelijk te maken van de energieprestatie van woningen en beleid te baseren op woonlasten (huur plus energierekening) in plaats van alleen huurlasten. Dit betekent dus het vervangen van de huidige maximum huurgrenzen door huurgrenzen die gebaseerd zijn op huur plus energie.

Verder verdient het aanbeveling om de mogelijkheden voor fiscale prikkels voor de verduurzaming van

de woningvoorraad serieus te onderzoeken. Een voorbeeld uit de PBL verkenning is het differentiëren van de OZB en het Eigenwoning Forfait op basis van het energielabel. Omdat de woningen met hoge energielasten vaak bewoond worden door mensen met lagere inkomens, vraagt met name deze groep extra aandacht. Dit kan bijvoorbeeld door het compenseren van de lagere inkomens uit de opbrengsten van deze maatregel. Nog beter is het om met de opbrengsten vanuit de fiscale prikkels deze woningen energetisch aan te pakken. Daarnaast moet de invoering van het energielabel een minder vrijblijvend karakter krijgen.

Onderbouwing

Zie PBL-rapport "Verkenning mogelijke klimaatmaatregelen Lokale Klimaat Agenda (LKA)", paragraaf 3.4.

2. Salderen

Aandachtspunten

De realisatie van lokaal geproduceerde duurzame energie loopt aan tegen belemmeringen om collectief geproduceerde energie voor eigen gebruik in te zetten. In (middel-)grote steden met veel gestapelde bouw genieten bewoners van appartementen (VvE's) nu niet dezelfde fiscale voordelen als bewoners van eengezinswoningen. Daardoor gaat een groot deel van het potentieel verloren. Daarnaast verenigen meer en meer burgers zich in energiecoöperaties. Deze coöperaties zijn niet alleen geïnteresseerd in duurzame energie op hun eigen woningen e.d., maar ook in het gezamenlijk deelnemen in lokale duurzame energiesystemen op wat grotere afstand. Gemeenten en waterschappen kunnen hiervoor waar mogelijk publieke locaties beschikbaar stellen (bijv. kantoren, scholen, rioolwaterzuiveringen).

Argumenten voor het benoemen als speerpunt

Het betrekken van burgers en lokale bedrijven in de lokale opwekking van duurzame energie past in de energietransitie richting een CO₂-neutrale samenleving. Daarnaast is een welkom neveneffect een grotere sociale cohesie op lokaal niveau.

Wat is nodig?

Nodig is dat bewoners van appartementen en lokale energie coöperaties voldoende korting op de energiebelasting krijgen om een financieel aantrekkelijke businesscase voor lokale duurzame energieprojecten te kunnen vormen.

Van rijk wordt verwacht

Ruimere salderingsregels voor lokaal opgewekte duurzame energie, waarbij:

- VvE's automatisch worden aangemerkt als coöperatie zodat zij geen onnodige notariskosten hoeven te maken;
- VvE's, bewoners van appartementen en coöperaties liefst gelijk worden gesteld aan eengezinswoningen, en dus geen energiebelasting en BTW hoeven te betalen over zelf opgewekte stroom, ofwel het fiscale voordeel voor deze groepen in ieder geval hoog genoeg is om een rendabele businesscase op te stellen (TVT van 8 tot 10 jaar);
- 'lokaal' wordt gedefinieerd als: vallend binnen de gemeentegrenzen;
- een stabiel investeringsklimaat ontstaat. Dat betekent dat de salderingregeling langjarige zekerheid biedt;
- de saldeerregeling ook openstaat voor burgerinitiatieven op het gebied van grootschalige windenergie (> 3 MW), die geen gebruik maken van de SDE+. Juist bij wind op land is burgerparticipatie belangrijk voor het creëren van het benodigde draagvlak.

Onderbouwing

Zie PBL-rapport "Verkenning mogelijke klimaatmaatregelen Lokale Klimaat Agenda (LKA)", paragraaf 3.1.

3. Intensivering handhaving 5 jaar tvt Wet Milieubeheer

Aandachtspunten

Door druk op de handhavingstaken leggen gemeenten de prioriteit niet bij het handhaven van de

energiebesparende maatregelen die bedrijven moeten nemen op basis van de Wet Milieubeheer. Met het ontstaan van de RUD's is deze prioritering zeker niet verhoogd. Effectieve hulpmiddelen voor uitvoering van de Wet Milieubeheer zoals prestatiegraden en best beschikbare technieken per sector ontbreken of hebben onvoldoende juridische status. Om toch te kunnen handhaven moeten RUD's specialistische kennis in huis hebben om de discussie met bedrijven aan te kunnen gaan. Ook ontstaan daardoor verschillen in beoordeling van technieken tussen RUD's.

Argumenten voor het benoemen als speerpunt

Er kan veel energiewinst worden gehaald uit het realiseren van energiematregelen binnen bedrijven. De praktijk leert dat zonder handhaving veel maatregelen niet uitgevoerd worden. Hierdoor gaat een groot besparingspotentieel verloren. De recente motie van Van Veldhoven signaleert dat de Wet Milieubeheer effectiever kan worden ingezet. Ook het bedrijfsleven zelf is gebaat bij heldere afspraken.

Wat is nodig?

Intensivering van de handhaving van de 5 jaar terugverdientijd regel voor energiebesparende maatregelen bij bedrijven.

Van rijk wordt verwacht

Operationalisering van de 5 jaar terugverdientijd regel door het vaststellen van eenduidige prestatiegraden en het opnemen van een lijst van best beschikbare technieken per sector in het Activiteitenbesluit. Een voorbeeld is het invoeren van een energieprestatienorm voor datacenters of een rendementseis voor WKO installaties. Andere mogelijke verbeteringen zijn: duidelijkheid verschaffen over wat een 'natuurlijk moment' is, eisen stellen aan renovatie, en het ontwikkelen van een uitfaseringstrategie voor laaghangend fruit zoals open deuren bij de detailhandel en onnodige verlichting in de nacht.

Naast handhaven op energiebesparing is ook handhaven gewenst op verruimde reikwijdte van de Wet Milieubeheer op vervoersmanagement van personen- en goederenvervoer bij bedrijven.

Onderbouwing

Zie PBL-rapport "Verkenning mogelijke klimaatmaatregelen Lokale Klimaat Agenda (LKA)", paragraaf 25.

4. Financiële Instrumenten

Aandachtspunten

Realisatie van energiebesparing en duurzame energie worden gehinderd door financieringsproblemen. Dit betreft zowel grootschalige maatregelen en projecten als ook maatregelen op individueel woningniveau en in duurzame mobiliteit. De ontwikkel- en investeringskosten, maar ook de split incentive problematiek vormen de belangrijkste obstakels.

Argumenten voor het benoemen als speerpunt

Er liggen grote kansen en mogelijkheden om energiebesparing en de transitie naar duurzame energie aan te jagen en te versnellen. Deze worden door de private sector niet voldoende opgepakt. Met name bij de financiering van energiebesparingsprojecten is er behoefte aan een katalysator. Hiermee wordt een financieringsgat overbrugd.

Bovendien is de realisatie van de transitie naar een CO₂-neutrale energie infrastructuur een economische kans.

Veel projecten worden opgestart vanuit een goed idee, maar stranden door een gebrek aan kapitaal en professionaliteit om de ontwikkelfase door te komen. Ondersteuning in deze fase verhoogt de slagingskans.

Ook bij de financieringen en fiscale regelingen m.b.t. mobiliteit/infrastructuur liggen er kansen om meer in te zetten op duurzaamheidscriteria.

Wat is nodig?

Een voldoende hoge CO₂-emissiehandelsprijs is voorwaarde om tot verduurzaming van

energievoorziening en productiewijzen te komen. Het ETS-systeem is het meest geëigende marktinstrument om dit te realiseren. Echter, het CO₂-prijsniveau en de verwachtingen zijn zo laag, dat de prikkel tot innovatie ontbreekt.

Daarnaast ontbreken momenteel laagdrempelige fondsen die de katalysatorrol m.b.t. de financiering van zowel de ontwikkelkosten als de investeringskosten kunnen invullen. De toegang tot dergelijke fondsen moet laagdrempelig zijn. Het in het brede akkoord voor woningmarkt en bouwsector opgenomen fonds is een goede stap in de richting. Er is echter een veelvoud aan investeringen nodig, dus slimme financieringsconstructies blijven nodig!

Ook is er behoefte aan een garantiestelling voor decentrale overheden bij investeringen in innovaties in de afvalwaterketen of gemeentelijke afvalverwerking (bijv. biogas en warmteterugwinning).

Wat betreft de split incentive en de professionalisering en opschaling van energieprojecten verdient de ontwikkeling van Energy Service Companies de aandacht.

Voor duurzame mobiliteit is het van belang dat duurzaamheid beter wordt verankerd in de verschillende bestaande programma's.

Van rijk wordt verwacht

De ETS-problematiek is bekend. Als dit niet op Europees niveau wordt opgepakt, is een nationale oplossing nodig.

Het rijk kan daarnaast processen versnellen door te participeren in reeds bestaande of nog op te richten fondsen (provincies, gemeenten). Daarnaast kan het rijk als intermediair optreden naar mogelijke andere financiers van de fondsen, zoals bijvoorbeeld pensioenfondsen of Europese programma's.

Dergelijke fondsen kunnen ook worden ingezet voor snellere verduurzaming van de transportsector (groene groei). Innovatie kan worden bevorderd door garantiestellingen voor decentrale overheden bij investeringen in afvalwaterketen en afvalverwerking. Bij beslissingen over investeringen in (weg)infrastructuur kan structureel een MKBA worden toegepast waarin energie- en CO₂-gevolgen meewegen en waarin wordt ingespeeld op de tendens van een lagere groei van automobilititeit. Daarnaast geeft fiscale vergroening blijvende prikkels voor het gebruik van duurzame brandstoffen en voertuigen.

Tot slot kan het Rijk een rol spelen in het professionaliseren van Energy Service Companies en energieprestatiecontracten, bijvoorbeeld door het actief verspreiden van best practices.

Onderbouwing

Zie PBL-rapport "Verkenning mogelijke klimaatmaatregelen Lokale Klimaat Agenda (LKA)", paragraaf 3.7.

5. Experimenteerruimte

Aandachtspunten

Op lokaal niveau willen partijen soms verder gaan in het realiseren van energiemaatregelen en concepten dan de landelijke wetgeving mogelijk maakt. Een voorbeeld is het verlagen van de wettelijke minimum EPC eis om lokaal klimaatneutraal bouwen te stimuleren. Maar ook het experimenteren met innovatieve aanpakken in het kader van het salderen. Waterschappen hebben veel mogelijkheden om duurzame energie op te wekken (biogas, warmte, windenergie) en hebben daar met het Rijk ook afspraken over gemaakt in LKA en Green Deal. Er bestaat in de praktijk behoefte aan zekerheid over (juridische) mogelijkheden van levering van deze energie aan gemeenten en bedrijven.

Argumenten voor het benoemen als speerpunt

Via het uitvoeren van experimenten kunnen nieuwe innovatieve projecten in de praktijk worden getest. Met deze ervaringen kan nuttige kennis worden opgedaan voor de landelijke aanpak.

Wat is nodig?

Meer ruimte om te experimenteren. Daarnaast ruimere kaders voor de experimenten (zoals de in voorbereiding zijnde AMVB Experimenten in het kader van de Elektriciteit- en Gaswet)

Van rijk wordt verwacht

Creëren van meer en ruimere experimenteer ruimte op het gebied van energiebesparing in de gebouwde omgeving, klimaatneutraal bouwen, lokale duurzame energieproductie en duurzame mobiliteit. Duidelijkheid scheppen over de mogelijkheid van levering van duurzame energie door waterschappen aan gemeenten en bedrijven.

Onderbouwing

Zie bijvoorbeeld PBL-rapport "Verkenning mogelijke klimaatmaatregelen Lokale Klimaat Agenda (LKA)", paragraaf 3.6.

Naast deze vijf inhoudelijke speerpunten is ook goede monitoring van belang.

Voor het beschikbaar krijgen van energieverbruikgegevens op lokaal niveau loopt op dit moment een 2-jarig project binnen het CBS (eindigt maart 2014). Dit project is een gezamenlijk project waarbij CBS, IPO, enkele gemeenten en AgentschapNL betrokken zijn. Na het project moet de jaarlijkse "levering" van de energiegebruikgegevens in productie genomen worden. Deze "productie" staat mogelijk onder druk door capaciteitsproblemen bij CBS. Wij willen graag aandacht vragen voor het belang van deze cijfers voor de monitoring van het klimaat- en energiebeleid, ook na 2014.

Wij denken graag mee over de verdere uitwerking van de voornoemde punten en kijken uit naar een vruchtbare samenwerking.

Met vriendelijke groet,

ook namens mijn collega klimaatambassadeurs van de gemeenten Amsterdam, Rotterdam, Haarlemmermeer en Eindhoven en van de Unie van Waterschappen.

*Be/*end de Vries

ambassadeur Klimaatneutrale Gemeenten